



## Kritiikki voi teoriassa hyvin

29.4.2020 TEKSTI: MAARIT JAAKKOLA x 118 Näyttökertaa

BLOGI JUHLAVUOSI NYT

Parisenkymmentä vuotta sitten lähetin sähköpostia eräälle tanskalaiselle tutkijakollegalle kysyäkseni, tietääkö hän, olisiko kulttuurijournalismista kiinnostuneilla tutkijoilla mitään yhteistä verkostoa tai ajatustenvaihtofoorumia. Hän – tätä nykyä Kööpenhaminan yliopiston journalistiikan professori – vastasi, ettei tiedä, että tällaisilla tutkijoilla, jos heitä nyt kovin montaa onkaan, olisi minkäänlaista yhteydenpitoväylää. Hän lisäsi myös, että jos tällainen verkosto perustettaisiin, hän olisi siinä todella mielellään mukana.

Vuonna 2020 meillä on verkostomme. Sen myötä myös kulttuurijournalismin tutkimus on vakiintunut omaksi alakseen. Kun pari vuosikymmentä sitten kartoitukset kulttuurijournalismin sisällöistä olivat vielä varsin hataria, kulttuurijournalismin kehitystä päivälehdissä on nyt seurattu pitkätaisanalyysin keinoin neljän, viiden viimeisen vuosikymmenen ajalta kaikissa Skandinavian maissa ja Suomessa. Kun aikaisemmin yksittäisiä seminaareja oli järjestetty lähinnä kansallisissa yhteyksissä, nyt on Pohjoismaisen rahoituksen turvin luotu kansainvälisiä ponnistuksia, joista on versonnut myös kansallisia tutkimushankkeita, viimeisimpänä Ruotsissa. Kulttuurijournalismin tutkimus on yhä näkyvämmän esillä myös journalismin- ja median tutkimuksen kansainvälisissä konferensseissa eikä enää mikään kummajainen, josta puhuessa on aloitettava siitä, mitä merkitystä sillä voisi olla tutkimuskohteena.

*”Kulttuurijournalismin kehitystä päivälehdissä on nyt seurattu pitkätaisanalyysin keinoin.*

Meidän tutkijoiden ja kulttuurijournalismin – etenkin kritiikin – tekijöiden välillä vallitsee kuitenkin jonkinlainen käsitysero kulttuurijournalismin ja -kritiikin kehityksestä. Tekijät pitävät sinnikkäästi kiinni tarinasta, jonka mukaan kulttuurijournalismin tila on keho ja kritiikin asema kriisissä. Kritiikille ei enää juuri anneta päivälehdissä palstatilaa, sanotaan.

Kun kuitenkin katsotaan kulttuurisivuilla julkaistua materiaalia, tasapaino kritiikin ja muun aineksen välillä ei juuri ole muuttunut. Kritiikin määrä suomalaisissa päivälehdissä on ollut noin kolmasosa, ja siinä se on pysynyt tabloid-aikakautenaikin, ja vaikka kysymys ”ansaitseeko tämä teos arvion” on toimituksissa yhä voimallisemmin muuttumassa muotoon ”ansaitseeko tämä teos näkyvyyttä”. Näkyvyyttäähän voidaan taiteelle ja kulttuurille luoda myös esimerkiksi henkilöhaastatteluiden ja reportaasien keinoin. Vuoteen 2008 päivälehtien sivuilla näkyi uutismaisen aineksen kasvu, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana on lisätty erilaisia lehtikohtaisia formaatteja – sitä kuuluisaa omaa innovointia ja ideatyötä.

Toisaalta tekijät ovat omasta näkökulmastaan katsoen oikeassa. Kritiikin tuotantoa on ulkoistettu suomalaisissa päivälehdissä yhä enemmän. Tähän tulokseen päädyin jo vuosia 1978–2008 käsitelleessä väitöskirjassani, ja tahti näyttää kiihtyneen 2008–2018, vuosikymmenenä, jona suurin osa lehdistä siirtyi broadsheetistä tabloidiksi ja kehitti myös verkkojournalisimiaan. Kritiikin kirjoittajista vuonna 1978 vain hieman yli puolet, 56 prosenttia, oli freelancer-suhteisia, vuonna 2018 peräti 87 prosenttia. Kun kritiikit ovat lyhentyneet, juttupalkkiot ovat laskeneet ja juttukierrätystä lisätty, yksittäisen kriitikon näkökulmasta työskentelyolot voidaan todella sanoa kurjistuneen. Sen sijaan yleisölle tarjottava tuotanto, kulttuurijournalismi tuotteena, ei ole kriisissä. Kulttuurin osuus lehdissä on kasvanut, taide-elämään keskittyvien kulttuurisivujen lisäksi raportoidaan yhä enemmän myös erilaisista elämäntyyl- ja arkikulttuuriaineksista.

*”Kulttuurin osuus lehdissä on kasvanut.*

Kriisipuhe ei siis ole turhaa – eikä se ole turhaa meille tutkijoillekaan, sillä itse asiassa suuri osa viimeisen vuosikymmenen aikana tehdystä tutkimuksesta on pitkälti saanut alkunsa tuosta kriisipuheesta. Kysymyksenasetteluissa on enemmän tai vähemmän peilautunut oletettu kritiikin tai kulttuurijournalismin kriisi. On haluttu selvittää, onko kato oikeasti olemassa vai pelkästään huvia.

Minulla on kuitenkin ehdotus kurssin korjaamiseksi seuraavaksi vuosikymmeneksi. Kriitikot kaikissa Pohjoismaissa ovat viime vuosina lyöneet hynttyitä yhteen ja saaneet rahoitusta kritiikkiä kehittäville hankkeille. Monilla kritiikkiä käsittelevillä kursseilla kansanopistoista korkeakouluihin pohditaan ahkerasti, miten kritiikkiä voisi kehittää. Nyt aika voisi viimein olla kypsä myös sille, että kritiikin tekijät ja tutkijat tekisivät yhteistyötä kritiikin kehittämiseksi, yhdistäen käytännön ja teorian.

Yhteistyöehdotuksia otetaan vastaan!

\*\*\*



Maarit Jaakkola. Kuva: Lars Lanhed

*Maarit Jaakkola on kulttuurijournalismin ja -kritiikin tutkija sekä journalistiikan dosentti, joka johtaa tällä hetkellä pohjoismaisen mediatutkimuksen keskusta Nordicomia Göteborgin yliopistossa Ruotsissa. Jaakkola on työskennellyt pitkään opettajana ja tutkijana Tampereen yliopiston journalismikoulutuksessa. Viime aikoina hänen tutkimuksensa on kohdistunut kritiikin käyttäjälähtöisiin digitaalisiin muotoihin sosiaalisen median alustoilla. Jaakkola on taustaltaan kulttuuritoimittaja ja -kriitikko sekä SARVin jäsen vuodesta 2005.*

Jaa artikkeli: [f](#) [0](#) [0](#) [0](#) [0](#) [0](#)

JOURNALISMINTUTKIMUS JUHLAVUOSIBLOGI KRITIIKKI KUVATAIDEJAOS MEDIA  
MEDIATUTKIMUS NOSTO



EDELLINEN ARTIKKELI

Lapinlahden sairaala-alue säilytettävä! Unohtuuko Helsingiltä nyt sen oma kulttuurihistoria?

SEURAAVA ARTIKKELI

Kritikern i korselden mellan digitaliseringens ekonomiska konsekvenser och populistiskt kvasityckande

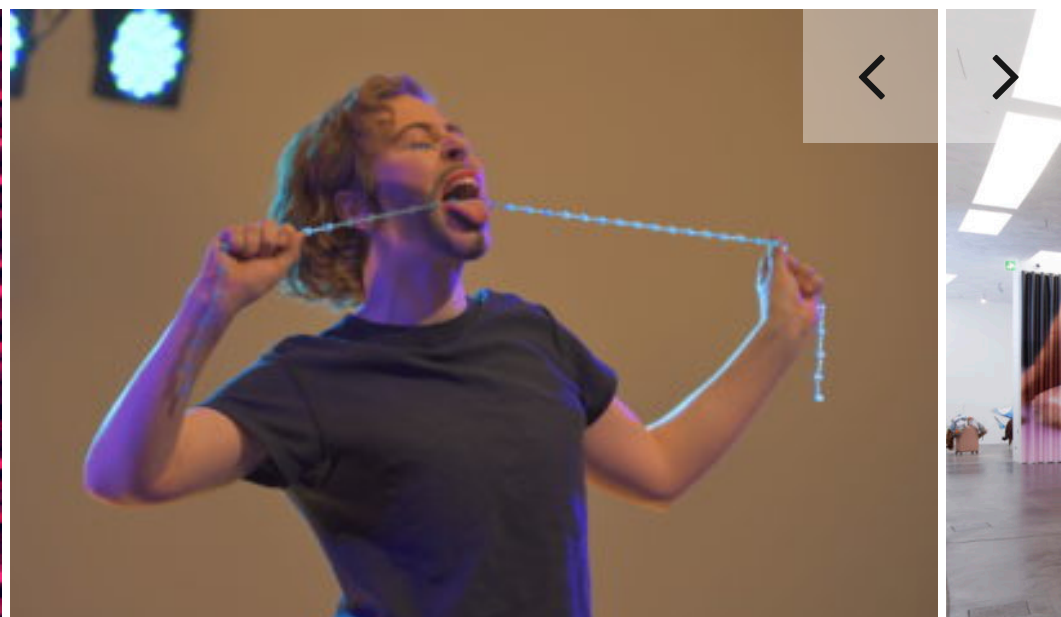


LUE SEURAAVAKSI:



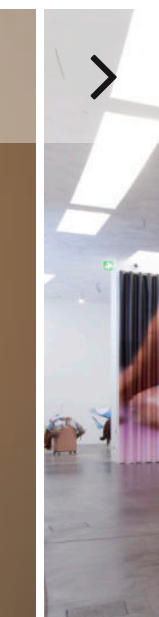
Hei haloo, lastenkirjalla on uutisarvoa – mutta perinteinen kritiikki on silti tärkeää

23.9.2020 TEKSTI: PÄIVI HEIKKILÄ-HALTUNEN



Tuhat ja yksi vaihtoehtoa – Hahmotelma burleskikritiikin anatomiksi

21.8.2019 TEKSTI: MARISSA MEHR



Teflon

23.11.20

YHTEYSTIEDOT

Suomen arvostelijain liitto ry  
Bulevardi 5 A 7e  
00120 Helsinki  
puh. 041 506 5594  
Y-tunnus 0221151-4  
info(at)sarv.fi

Kritiikin Uutiset Kritikernytt  
Päätoimittaja: kritiikin.uutiset(at)sarv.fi

ISSN: 2489-3811

LEHTIARKISTO

Arkistoon →



HAE SIVUSTOLTA

HAKU...

